THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mai Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1918

„דייטשלאנדס" רייזע

די פראכט־סובמארין „דייטשלאנד", וועלכע איז זונטאג אנגעקומען פון ברעמענס האפען, דייטשלאנד, צו די ים־ברעגעס ארום באל־טימאר, א שטרעקע פון 4,180 מייל האט ניט נאר געבראכען דעם רעקארד פון סובמארין־רייזעס איבערשטייגענדיג א פריהערדיגע סובמארין רייזע, פון קיל. קיין קא סטאנטינאפאל, א שטרעקע פון 3,500 מייל, נאר זי איז נאך אויך־ווייטער אין אן אנדער הינזיכט. אין דעם, וואס דאס איז ניט קיין קריעגס־שיף פאר מיליטערישע צוועקען, נאר א פראכט־שיף וועלכע האט קאמערציעלע ציעלען.

אין פערלויף פון דער מלחמה האבען שיין ניט וועניג ספעציאליסטען אנגעמערקט אויף דעם, אז פיעלע ערפינדונגען און איסבעסערונגען וועלכע זענען געמאכט געווארען אויף פערשידענע געביעטען, א דאנק דער קריעגס־מעטאדן, האבען אויפגעטאן עהר פיעל פאר דער מענשליכער קול־טור. און אונגעהייערע רעזולטאטן זענען וועלכע זיי פעראורזאכען אין די גע־זונדהייטען און לעבען פון דעם הייגטיגען מענשען.

ניט נאר זענען וויכטיגע איסבעסערונגען געמאכט געווארען אין דער לופט־פליהערעי, נאר חיין דער „אוויאטיק" קענען אויך איסגע־רעכענט ווערען א רייהע אינדוסטריען, איבערהויפט, די וועלכע האבען א שיכות מיט דער שטאהל־גיסערעי, וואו וויכטיגע איבערקעהרענישען זענען געמאכט געווארען, א דאנק דעם, וואס די מליכות זענען פעראיז־טערעדערט געווארען צו פערשנעלערען דעם פראצעס פון בעקומען אמוניציע אין אנדערע קריעגס־מאטעריאלען.

„דייטשלאנדס" רייזע, ווערט פון די דייטשע קריעגס־אייסגע־טייטשט אלס א פאסירונג וועלכע וועט מאכען א סוף צו דער געפאהר פון דער ענגלישער בלאקאדע אין ים־מאכט.

אין דעם זינען, כאפען די אפטימיסטישע דייטשען איבער די מאס, ווייל איב עס איז איהר געלונגען איינמאהל דורכצורייסען זיך דורך די ענגלישע לייניען, איז עס נאך קיין בעווייז ניט, אז עס וועט איהר גילטען א צווייטען מאהל, און קיין דייטשלאנד וועלען קענען אריינגעפיהרט ווע־דען די פראדוקטען, אין וועלכע זיי ניטיגען זיך אזוי שטארק.

דיעזע שמחה איז אן פאר־פריהעדיגע, און קען נאך הערצווייל ערנסט ניט גענומען ווערען.

די רייזע פון דער „דייטשלאנד" איז אבער וויכטיג אין דעם, ווייל אין דער פראכט־סובמארין האבען די שיפס קאמפאניעס בעקומען א ריעס קאנקורענס, וועלכע קענען זיין גאנץ וויכטיג בייווייטער־דיגער פערפאלקאמענונג. און אויך לייגט אין איהר בעהאלטען דער סוד, ווי אזוי צו מאכען „טיפאניק"־טראגעדיעס. פאר א זאך פון דער פעראנג־ענטריס.

„דייטשלאנדס טריאומף וועגען דער בלאקאדע איז דערווייל נאך ניט קיין צייטליכע, מיט דער רייזע אבער פון דער סובמארין „דייטשלאנד" וועט מען זיך נאך לאנג מוזען בעשעפטיגען, איבערהויפט דאסאלס, ווען די קאנאנען הערלאן שוויינען. און עס וועט זיין די מעגליכקייט אויסצוזעצען איהר פריעדליכע מיסיע. אבער ניט איהר קריגערישע.

פאר דער „ווירדזשיניא פייליאס אסאסיאיישאן", האט דער וועל־כער האט געבראכט צופיהרען די נייע גיגאנטישע סובמארין ערקלערהרט, אז "אין אייניגע וואבען ארום וועלען יעזע סובמארינען צירקולירען צווי־שען אמעריקאס בערעגס און דייטשלאנד פונקט אזוי רעגולאר, ווי עס נעהמען יעצט די גרייסע ענגלישע פראכט־שיפען. און זיי וועלען קומען צו אמעריקאס פערשידענע האפענס". אויב דיעזעס קען דערווייל בעטראכט ווערען, נאר אלס א בלויזיג נבואה, א נבואה, וועלכע וועט פיעלייכט קיינמאהל ניט פערווירקליכט ווערען, קען עס אבער ווערען א מעגליכקייט אין דער נאהענטער פריעדליכער צוקונפט. דאן ווען דער מענש וועט ווידער דער זיך זעלבסט צוריק געפינען, און צו דאס „מענשליכע" אומקעהרען.

——):: (——

וועלען זיי בייטען זייער פיהרער

פערלאנגט א פיהרער פאר דער ליבעראלער פארטיי, — צו דיעזען איינדרוק קען מען קומען, ווען מען זיהט אנטאפען דעם דיפק פון דער ליבע־ראלער פארטיי דורך דער פערמיטלונג פון די פערשידענע ענגלישע צייטונגען, ליבעראלע אדער קאנסערוואטיוע.

פאר דער לעצטער צייט, קען מען אין די לעצטע גאנץ אפט געפינען מיטגעטיילטע וועגען דעם, אין פערשידענע ארגומענטען ווערען אנגעגעבען, ווער עס וועט זיין דער קומענדער פיהרער פון דער ליבעראלער פארטיי אין קאנאדע.

א מאהל צייכענט מען אן, אלס דעם פעדעראלען פיהרער מר. ראזעל, וועלכער איז יעצט דער פיהרער פון די ליבעראלען אין אנטאריא. א צווייטען מאהל ווערט אנגעגעבען, אן סער ווילפריעד לאריער'ס נאכ־פאלגער וועט זיין דר. ה. פאנסלי, וועלכער איז יעצט א וויכטיגע פיגור אין דער ליבעראלער אפאזיציע אינ'ם אטאוועער פארלאמענט, און אזוי ווערען אנגעגעבען פערשידענע נעמען. צו וועמען לאריערס קרוין וועט אריינפאלען.

„אז מען קליינט איז א חנא", זאגט אן אלט אידיש שפריכוואורט, דאך דענקען מיר אז די אלע ידיעות אז סער לאריער האלט זיך ביים צוריקציהען פון דער פאליטישער ארענא, און א צווייטער וועט בעשטימט אויפן אויף זיין פלאץ, פאר גיט קיין בעגרינדעטע, ווייל די פראגע פון פיהרערשאפט, ווער עס זאל זיין דער פיהרער איז יעצט א צו האר־טער נוס פאר די ליבעראלען צו ענטשיידען.

סעה, ווילפריעד לאריער, דער יעצטיגער פיהרער איז חוץ דעם, וואס ער איז א קאנאדער, אויך א פראנצויז, וועט אן ענגלענדער בעש־טימט ווערען אויף זיין פלאץ, וועט די ליבעראלע פארטיי מרא האבען צו פערבראכען אויהר הויפט שטיצע, — די קאטהאליקער פראנצויזען. וועט דיא קרון אויבערגעהן צו א פראנצויז וועט די וועלכע פראגע זיין וועגען דער ענגלישער שטיצע. איבערהויפט זיין די שפראכען־פראגע אין אנטאריא איז אזוי פערשארפט געווארען.

עס איז דארום כמעט זיכער, אז די ליבעראלען וועלען ניט איינשטע־לען אינ'ם הייגטיגען קריטישען מאמענט צו מאכען אזא פאליטישען טריט, פון וועלען בייטען די פיהרער. און עס איז מעהר ווי זיכער אז אי די קומענדע וואהלען, וועט סער לאריער זיין דער פיהרער פון די ליבעראלען, ווי סער באארדען — פון די קאנסערוואטארען.

די מורא פאר דעם איד

(צו דער אנקעטע וואס איז געמאכט געווארען אין רוסלאנד.)

פון דר. יוסף קרוק.

איינע פון די מערקווירדיגסטע ער־שיינונגען אין אונזער לעבען איז די מורא וועלכע געוויסע טהיילען פון דער קריסט־ליכער און מאהמעראנישע פעלקער האבען פאר דעם „אייבינען איד".

אלס פאלק, אלס אנגאניזירטער כלל מיט א איינהייטלעכען ווילען, זייגען מיר די שוואכסטע נאציאן אין דער וועלט. און דאך פאר קיין נאציאן אין דער וועלט האבען די פעלקער ניט אזוי מורא ווי פאר דעם אידישען כלל.

פיעל פון זיי ווייסען ניט, צי מיר זיינען א ראסע, צי א נאציאן, צי א רע־ליגיעזע סעקטע. זיי שטעלען זיך, אונז, אבער שטענדיג פאר, אלס א כלל, אלס א פאליטישע איינהייט. פאר די, טהא־טען פון איינצעלנעם יחיד מאכען זיי דער־שטעלען זיך פאר דאס אידעענטהום אלס א פאר שטענדיג פעראנטווארטליך דעם כלל צו וועלכען דער יחיד געהערט. פיעלע מיסטעריעזע גרופע, וועלכע ביגדעטס צו־גליך אין עפעס א סודות'דיגען, ווען אין איין בעכטיגע קייט די איינצעלנע רינ־געלע, ד. ה. די אידען פון אלע שיכטען פון אלע לאסען און פון אלע לענדער.

פיעלע געבראוכען אפט דעם אויס־דרוק: „די מאסאנען און די אידען". אין נאך פיעל מעהר, ווי ביי די „מאסא־נען" זוכט מען סודות און מיסטעריעס ביי דעם אידענטהום. און דער בריטער עולם האט תמיד מורא פאר אינבעקאנטע „פרעמדע" ערשיינונגען, פאר ניט פער־שטענדליכע סודות. און ער שרעקט זיך פאר זיי, ווי פאר א געשפענסט. דער „אייבינער איד", איז פאר פיעלע דאס מיס טעריעזעסטע געשפענסט, וועלכעס עס־דיסטירט אין בעוועגונג זיך אין דער דויג־טיגער וועלט. און מען וועבט אלערליי פאנטאסטישע לעגענדעס וועגען דעם דא־זיגען געשפענסט, פאר וועלכען מען האט אזוי ציטערדיג מורא. — — — דערפאר דענקען זיי, קען מען פון איין זייט גלויבען, אז די אידען געבראוכען קריסטלי־כעס בלוט, און פון דער צווייטער, אז צוזאמען מיט די ראטשילדס און בליכרעד־דערס א. ד. ג. שטעלען זיי מיט זיך פאר די מעכטיגסטע אראנז'אציע. וועלכע בע־הערשט די וועלט און קען זי, אין יעדען מאמענט ענדערען לויט דעם איינענעם ווילען און וואנש.

די טיפע געגעזעצע פון אונזער לעבען ווירקען מיט, אז די אויסערליכע וועלט זאל קענען וועבען וועגען אונז די פאנטאסטישע לעגענדעס, דאן אז יעדען דעם אידישען פאלק, וועלכעס איז אויס־ערליך דער אריימסטער אין דער וועלט (דער אידישער פראלעטאריאט און די ליפט־טיפען פון שלום עליכם), האט עס אבער אויך די מעכטיגסטע עלה־מאג־נאטען (ראטשילדס), און איז צו דער וועלבער צייט די רעוואלוציאנערסטע מאכט אין דער מענשהייט, (האבענדיג מארקס, לאסאל און אנדערע), אין ביידעדעם אויף דעם קאנסערוואטיווסטען כח אין דער וועלט (די אידישע ארטאדאקסען). דאס אידישע פאלק ליפערט די גרעסטע שע־דערס פון די הייליגסטע אידעאלען יוראס, אזעוס'ן אבער וועלכע ניט פיעל מעהר ווי אלע אנדערע פעלקער וואנדערבאר ריינע אפערוויליגע הערזאען פאר דער מענשליכער בענייאונג (געשלאכ!) עס ליפערט די גרעסטע טרימערס פון נחע־טא, (העהצעל, זאנגוויל) און גלויבצייט־טיג ניט עס אויך ארויס די אבשיילעכסטע גראב־מאטעריאליסטישע פליטאקראטי־שע־רעגענאטען, וועלכע הכען דורכ'ן שמד א רעטונג פאר זיך (בלייבדעדערס!) עס גיט ארויס פון זיך די גרעסטע און איי־ביגע ספוקות'דיגע מעגשען (אריעל אקאס־טא), אבער אויך די פעלזען־פעסט־גלויביגע אין זייערע אידעען, (שפינאזא). און צום סוף: וועלכעס וואנדערט טויי־זענדער יאהרען איבער דעם גאנצען ערד־קרייז, און איז דאך אין ערגעץ ביי זיך אין דער היים . . .

ווי פעראייניגט מען די דאזיגע אלע געגענזעצע; די דאזיגע פאלארע עלס טרימען; אלע ערשיטרעטען געגען־זייטיג?

און דער ברייטע, פרעמדער עולם און אפילו פיעלע פיינפיהלענדע לייסטער געפינען א לייכטען אויסגאנג, א פשוטע לייזונג פון דער אידען־ פראגע:

„אין דעם „אייביגען איד" ליעגט עפעס א מיסטעריע. איינצעלנע אידישע ריינגעלעך זענען מיט זיך פערבונדען אין א סודות'דיגע קייט מיט א צוויבערהאפטער קראפט" — — —

און די דאזיגע פשוט'ע לעזונג ער־קלערט שוין אלעס. אלע געגענזעצע, אלע ספיקות, אלס סודות און קלאנגען, זי ערקלערט אויך די שרעק פאר דער „אייביגען איד". און מען טרעפט אפט א קריסט, אמאל אפילו א געבילדעטען, און וועמענס אויגען מען קען בעמערקען דעם בלישצענדען פייער, לל, און אזיף זיינע לי־פען דעם האלב־איראנישען, האלב דער־שראקען שמייכעל, וועלכער זאגט ערות אויף דער כאראקטעריסטישער מורא פאר דעם איד.

איך האב אין דער שווייץ א בע־קאנטען, א דעראקטאר פון א גרויסער לי־בעראל־פרייזיגער צייטונג. ער איז א מענש מיט א העכערער בילדונג, שפיעלט א בעדייטענדע ראלע אין דער שווייצארי־שער ראדיקאלער פאליטיק. אין צייט פון בייליס פראצעס האט ער אבגעדרוקט אין זיין צייטונג א קארעספאנדענץ, אז די אידען האבען א אלוועלטליכען קהל, אין וועלכען עס געהען אריין אלע אידען (ראס־שיל'ד 3 און מענדעל בייליס!) און אז דער קהל וויל בעהערשען די גאנצע וועלט. און איהר האט געדארפט זעהען, וואס פאר א פערוואונדעטע בלישצענדע אויגען ער האט געמאכט, ווען איך האב איהם געטארעלט פאר דעם ארטיקעל "אבער ווי־שישען אונז גערעדט, ווייסען מיר דאך, אז דער אלוועלטליכער קהל" . . . האט ער אנגעהויבען, און האט זיך באמת גע־וואנדערט, ווען איך האב שארף איבער־גערעדט דעם שמועס. אז ביי אונז איז ניטא קיין אלוועלטליכער קהל וואס שליסט איין אלע אידען.

ווען דאס קען דענקען א פרייזיגער ליבעראל אין א רעפובליקאנישע מדינה, וואו אלע בירגער זיינען גלייך בעערבטיגט, און וואו אפילו דער אונבעוואוסטזיניג־סטער מענש זעהט, אז די אידען בעהער שען ניט, טראען זייער גלייכבערעכטיגונג דאס לאנד, קען מען זיך שוין פארשטע־לען ווי מעכטיג און שטארק מוזען זיין די פאראורזאכהיילע וועגע אידישען כח אין רוס־לאנד, דארטען מיינען די אונבעוואוסט־זיניגע מענשען שוין זיכער, אז ווען מען ניט די אידען גלייכע רעכטע, איז דאס לאנד ווערט זיך אויבגיב, דען דא־מאלס וועט זיך רוסלאנד שוין אין גאנצען נעפינען אונטער דעם קאנטראל פון אל־מעפטיגען אידישען קהל, און טאקע אין דער אנקעטע וועלכע די גרויסע רוסישע שרייבער מיינונגען פון א פריייזיגען שווייצארישען רעדאקטאר, און אט דאס איהר איינינג מיינונגען פון רוסישע געבילדעטע מענשען. א אינטע־ליגענט אין קאלוגא שרייבט: „דער איינגעבוירענער, גרויזאמער קאנסע־קווענטער ענאמיזם פון דעם איד געהמט שטענדיג די אייבעהאהנד איבער די גוטע, וועניג פולטערעלע און לייכט גלויביגע רוסישע פייערים אין סודרים". און א רוסישע דאמע וועגדעט זיך צו גארקין, וועלכער עקספעט פאר די איידישע רעכטע, מיט פאלגענדע פאעטישע אויסגעשריי־ען: „צי עס איז אמת, אז איהר אלע, ד. ה. אנדערעיעי, סאלאנוב און איקר (גארקי) זייט אין איין געוועלשאפט צוזאמען מיט מיילעלס דעם צווייטען? דען צו ווילט איהר די שוואכע פעלקער אונטערוואורפען אונטער דעם יאך פון די אידען? א, ווי דאס איז גרויזאם!!" . . .

אזוי רעדט א רוסישע אינטעלי־גענטקע . . .

גרויזאמקיט איז תמיד א לייכליכע שווערטער פון דער פייגהייט. באראר־שע טהאטען בעגעהט דער מעניש אפט נאר פון דעם שרעק־געפיהל, אויף די מיינ־ס'איז א סיד פון דעם מחבר פון דעם־בריעף ווי אזוי ער בערינדערעט די אידישע רעכט־לאזיגקייט מיט דער פויערישער שקלאפע־ריי. ער מיינט אבער, אז א סוד ליעגט אין אונזער לעבען.

הערט ווי א לעהרער פון א פאלק שוהלע אין וויטעבסקער גובערניע שיל־דערט דעם איינדרוק, וואס עס האט אויף איהם געמאכט די פראגען פון די גרויסע רוסישע שרייבער וועגען דער אידען־פראגע: „ווען מען האט געלעזען אייער ארטיקעל, האט מען ניט געקענט קוקען אהן רחמנות אויף די אויסגעמיטשעטע און גראבע פויערישע פנים'ער, אויף וועלכע עס איז געווען אויסגעדריקט די פערוואונ־דערונג און דער שרעק. די פייערים האב־בען אויפגערעגט געפרעגט זיך: „צי איז דאס מעגליך, אז דאס זאל שרייבען אונ־זער רעגיערונג? צי מוזען מיר נאך דער פריצישער „קאבאלע," אריינפאלען אין די זשידאווסקא שקלאפערעי? — — — —

דאס בילדעל, וועלכעס איז ניט גע־נומען פון וויטעבסקער גובערניע שיל, איז א בעגרייטונג מיט דער פויערישער שקלאפע־ריי. ער מיינט אבער, אז א סוד ליעגט אין אונזער לעבען.

הערט ווי א לעהרער פון א פאלק שוהלע אין וויטעבסקער גובערניע שיל־דערט דעם איינדרוק, וואס עס האט אויף איהם געמאכט די פראגען פון די גרויסע רוסישע שרייבער וועגען דער אידען־פראגע: „ווען מען האט געלעזען אייער ארטיקעל, האט מען ניט געקענט קוקען אהן רחמנות אויף די אויסגעמיטשעטע און גראבע פויערישע פנים'ער, אויף וועלכע עס איז געווען אויסגעדריקט די פערוואונ־דערונג און דער שרעק. די פייערים האב־בען אויפגערעגט געפרעגט זיך: „צי איז דאס מעגליך, אז דאס זאל שרייבען אונ־זער רעגיערונג? צי מוזען מיר נאך דער פריצישער „קאבאלע," אריינפאלען אין די זשידאווסקא שקלאפערעי? — — — —

דאס בילדעל, וועלכעס איז ניט גע־נומען פון וויטעבסקער גובערניע שיל, איז א בעגרייטונג מיט דער פויערישער שקלאפע־ריי. ער מיינט אבער, אז א סוד ליעגט אין אונזער לעבען.

הערט ווי א לעהרער פון א פאלק שוהלע אין וויטעבסקער גובערניע שיל־דערט דעם איינדרוק, וואס עס האט אויף איהם געמאכט די פראגען פון די גרויסע רוסישע שרייבער וועגען דער אידען־פראגע: „ווען מען האט געלעזען אייער ארטיקעל, האט מען ניט געקענט קוקען אהן רחמנות אויף די אויסגעמיטשעטע און גראבע פויערישע פנים'ער, אויף וועלכע עס איז געווען אויסגעדריקט די פערוואונ־דערונג און דער שרעק. די פייערים האב־בען אויפגערעגט געפרעגט זיך: „צי איז דאס מעגליך, אז דאס זאל שרייבען אונ־זער רעגיערונג? צי מוזען מיר נאך דער פריצישער „קאבאלע," אריינפאלען אין די זשידאווסקא שקלאפערעי? — — — —

דאס בילדעל, וועלכעס איז ניט גע־נומען פון